

Наталія ВОРОНА

ДАВНЯ, КУЛЬТУРНО БАГАТА І БЕЗТАЛАННА НАЦІЯ – КУРДИ

У статті аналізуються культурні і ментальні особливості курдів. Курди – це дуже давня нація зі своєю багатою і оригінальною культурою, яка ніколи не мала своєї держави. Їхня історична доля і деякою мірою національний характер подібні до українських, але є і суттєві відмінності, які ми маємо вивчати і враховувати для побудови нормальних міжетнічних стосунків.

***Ключові слова:** курди, ментальність, культура, традиції, релігія, історія, мова, боротьба, незалежність, державність.*

Постановка проблеми. Наприкінці ХХ століття етнічний склад населення України почав зазнавати суттєвих змін, ця тенденція зберігається і навіть посилюється у столітті теперішньому. До звичних українцям національних меншин додалися й такі, що раніше були відсутніми або представленими лише окремими особами. Такі меншини є нетиповими для України і тому досить проблемною є інтеграція їх в українське суспільство. Їхні представники привносять із собою нові конфесії, мови, звичаї, традиції тощо, що вимагає нових підходів, які б дозволили уникнути або хоча б звести до мінімуму міжетнічні непорозуміння між новими членами української громади і корінною нацією. Серед нової для українців етнічної групи опинилися і курди. За офіційними даними, наразі в Україні мешкає від двох до трьох тисяч курдів. Якби економічна ситуація в нашій державі була сприятливішою, то кількість емігрантів до України збільшилася б в рази. Але наш інтерес до саме цієї етнічної групи пояснюється не лише цією причиною. Україна має на Близькому Сході свій геополітичний інтерес, а розв'язання курдської проблеми є одним із ключових моментів урегулювання ситуації в цьому регіоні. Нарешті, історична доля курдів дуже подібна до української, тому вивчення їхньої історії, культури, ментальних особливостей може допомогти українцям краще зрозуміти й самих себе, свої помилки, прорахунки, ілюзії, але разом з тим і перспективи подальшого розвитку. Всі названі причини обумовлюють, на наш погляд, актуальність цієї теми, яка до того ж мало досліджена українською наукою. Якщо говорити про пересічних українців, то багато хто з них практично нічого не знає про курдів, а дехто взагалі не здогадується про існування такої нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтерес до вивчення історії і культурних особливостей курдського народу з'явився переважно у ХІХ – на початку ХХ століття. Саме в цей період відбувається становлення та подальший розвиток буржуазних відносин, зростання темпів життя і соціокультурного розвитку. Всі держави, особливо європейські, мали велику потребу в природних ресурсах, тому не могли оминати увагою багаті рудними запасами і нафтою землі етнічного Курдистану. ХІХ століття

ознаменувалося початком розквіту націоналізму. Війни і повстання курдів, в яких вони постійно брали участь то на боці інших держав, то між собою, поступово переросли в боротьбу за власну свободу. Держави, зацікавлені у поширенні свого впливу на Сході, в цей час відряджають до Курдистану своїх представників, деякі з них роками живуть серед курдського населення, вивчають його мову, культуру, історію, економічні особливості тощо. Першими серйозними дослідниками курдів стають англійці, французи, росіяни, є також роботи німецьких, італійських, польських, вірменських курдологів, це, зокрема, М. Сайкс, П. Лерх, М. Клерже, П. Рондо, В. Віграм, Ф. Міллінген, О. Манн, Є. Нолде, А. Сафрастьян, А. Саркісян, Н. Марр, В. Мінорський, О. Вільчевський та ін.

Від шестидесятих і до початку дев'яностих років ХХ століття курдська тематика залишається в полі зору радянських вчених М. Лазарева, Т. Арістової, О. Жигаліної, М. Гасратяна, Є. Васильєвої та ін., їхні роботи не позбавлені тенденційності і пропагандистських штампів, зокрема щодо того, що найкращі умови для національно-культурного розвитку курдів створені лише в СРСР. Відомо також про дослідження курда Араба Шамілова, що народився на території сучасної Туреччини, але був прихильником комуністичної ідеології, згодом оселився у Вірменії, де і став курдським радянським письменником.

Серед різних аспектів курдології нас цікавить насамперед курдський національний характер і культурні особливості. Одними з перших цій темі присвятили свої наукові розвідки П. Рондо, Дж. Річ, П. Лерх, М. Масіньон, М. Вагнер, М. Міллінген, В. Мінорський та ін. Найбільш змістовною науково-пізнавальною роботою, присвяченою вивченню курдів, є дослідження В. Нікітіна, який був російським консулом у Персії, членом Міжнародного Азійського й Етнографічного суспільства в Парижі. В. Нікітін багато років провів серед цього народу, добре володів курдською мовою, написав декілька історико-етнографічних робіт, у 1956 році видав французькою мовою книжку "Курди", яка складається з дванадцяти глав і містить відомості про походження, лінгвістичну і антропологічну характеристику курдів, культурні і ментальні особливості тощо. У російському перекладі І. Фарізова ця книжка вийшла друком у 1964 році.

Сучасні дослідники курдської теми, як українські, зокрема Д. Пасічник, В. Волохов, І. Червінка, А. Моренчук, А. Сасюк, О. Баган, так і іноземні: А. Ейде, К. Краус, А. Розас, С. Кочої, Х. Хасан, А. Амоян, М. Гасратян, Е. Манго, М. Лазарєв, В. Аватков, А. Зубкова, С. Задонський, М. Лебський та ін., приділяють увагу переважно її суспільно-політичному аспекту. На актуальність наукового дослідження курдської проблеми для України, на схожість історичної долі обох народів звертає увагу у своєму дисертаційному дослідженні "Курдська проблема в міжнародних відносинах на Близькому та Середньому Сході в середині 70-х – 90-ті рр." і Бхарі Абдула Хадер (кандидатська дисертація захищена в 2000 році в КНУ ім. Т. Шевченка).

Метою нашої статті є аналіз культурних і ментальних особливостей курдів, спираючись на наявні дослідження і власний кількарічний досвід

спілкування з ними, порівняння їх з українцями і представниками деяких інших націй, з якими курди перебувають у постійному контакті. Також ми сподіваємося зацікавити такою перспективною темою інших дослідників в галузі культурології, релігієзнавства, етнопсихології тощо.

Виклад основного матеріалу. Відомий український поет Василь Симоненко ще в 60-ті роки минулого століття присвятив курдам достатньо показовий вірш, що не дуже відомий широкому загалу, тому ми наведемо його повністю.

“Курдському братові
Борітеся – поборете!”

Т.Шевченко

“Волають гори, кровію політі,
Підбиті зорі падають униз.
В пахкі долини, зранені і зриті,
Вдирається голодний шовінізм.
О курде! Бережи свої набої,
Але життя убивців не щади –
На байстрюків свавілля і розбою
Нещадним смерчем, бурею впади!
Веди із ними кулями розмову,
Вони прийшли не тільки за добром –
Прийшли забрати ім’я твоє, мову,
Пустити твого сина байстрюком.
З гнобителем не житимеш у згоді:
Йому «паняць», тобі тягнути віз.
Жиріє з крові змучених народів
Наш найлютіший ворог – шовінізм.
Він віроломство заручив з ганьбою,
Він вчинить все, аби скорився ти...
О курде! Бережи свої набої,
Без них тобі свій рід не зберегти.
Не заколисуй ненависті силу...
Тоді привітність візьмеш за девіз,
Коли впаде в роззявлену могилу
Останній на планеті шовініст” [5].

На нашу думку, зміст цього поетичного твору настільки прозорий, що не потребує особливих коментарів. Це не лише про курдів, це про нас, про українців, яким “голодний шовінізм” і досі не дає остаточно самоствердитися як нації, здобути справжню незалежність і свободу, хоча ми й маємо свою державу, визнану в світі. Дослідник І. Червінка вважає, що у курдів теж є всі необхідні передумови для створення власної держави. Курди, за різними підрахунками, складають від 20 до 40 млн. чоловік. Переважна більшість їх живе компактно на своїй етнічній території, хоча вони й розділені кордонами чотирьох держав: Туреччини, Ірану, Іраку й Сирії. Вони мають достатній ресурсний потенціал. Це давня нація зі своєю розвиненою культурою,

традиціями, релігійними цінностями, власною мовою. Всі перераховані фактори сприяють “високому рівню національної свідомості, розумінню своєї приналежності до конкретної нації” [7].

Курди вважаються нащадками мідійців, вони “живуть на своїй етнічній території принаймні 3 тисячі років. Згадки про них зустрічаються в працях асирійських, давньовірменських, давньогрецьких та римських істориків” [6]. Протягом багатьох століть їхніми традиційними заняттями залишаються напівкочове скотарство і землеробство. Курдські жінки, окрім ведення домашнього господарства, займалися виготовленням одягу і килимів із вовни, виявляючи неабиякий смак у виборі кольорів і орнаменту. Курдські чоловіки в давні часи досягали значних успіхів у ремеслах, працюючи з металом і деревом. Вироблена ними холодна зброя, посуд, ювелірні прикраси і т. п. користувалися попитом в різних країнах Сходу. Зараз вони прикрашають приватні колекції і музеї різних держав. Не маючи змоги активно розвивати власну промисловість, міські курди ще з початку минулого століття працюють на заводах і фабриках тих країн, на території яких вони мешкають. “Як робітники курди невтомні, слухняні й спокійні, виявляють цікавість до всілякого роду техніки” [3]. Отже, курди – народ працелюбний, що не цурається будь-якої роботи, але, на відміну від багатьох народів Сходу, має відразу і презирство до гендлярства, взагалі не дуже цікавиться комерцією. З давніх часів роль комерсантів для продажу курдських товарів дуже часто виконували араби, євреї або вірмени, маючи з того неабиякий зиск.

Більшість дослідників національного характеру курдів погоджується з тим, що попри певні регіональні відмінності, їхніми найважливішими рисами є войовничість, хоробрість, волелюбність, почуття власної гідності, честі та обов’язку перед своєю нацією. З іншого боку, вони можуть виявляти надмірну категоричність, дратівливість, образливість, навіть нетерпимість. В. Нікітін робить акцент на їхній готовності до самопожертви “в ім’я племені й високо розвинене почуття гордості за свою країну і свій народ”. Він звертає увагу й на те, що постійна небезпека зробила курдів не тільки сміливими і відважними, інколи вони надто вразливі, недовірливі і підозрілі. Вони можуть бути вірними друзями, намагаються не порушувати обіцянки, але якщо ви стали їхнім ворогом, то вам не позаздриш, бо ви здобули справжнього ворога, жорстокого і безкомпромісного [3].

Самі курди одною з найбільших чеснот людини, це насамперед стосується чоловіків, вважають особисту хоробрість. Хоча в давній курдській історії є приклади відваги і сили духу, що їх виявляли і курдські жінки. Після смерті чоловіків вони очолювали племена і успішно воювали з ворогами за свободу. В народній творчості курдів засуджується боягузтво і малодушність: “в домі – лев, на вулиці – кішка”, “поголос йде про вовка, а світ псує лисиця”, “не бійся бурної води, остерігайся тихої” і т. п.

Щоб зрозуміти, чому саме ці, як позитивні, так і негативні риси стали визначальними для ментальності курдів, треба знати хоча б основні моменти їхнього довгого і дуже складного історичного шляху. Курдські землі завжди

знаходились у складі двох чи більше держав, з давніх часів Курдистан підпорядковували собі всі імперії, що виникали в цьому регіоні (Римська, Візантійська, Османська, Арабська, Іранська). Але курди здебільшого лише формально визнавали владу чужинців, вони намагалися не сплачувати їм податки, не входили до складу їхнього війська, хоча іноді брали участь у військових діях на боці то однієї, то іншої з цих держав. На основі родоплемінних структур склалась ціла низка різних феодално-державних курдських утворень – еміратів, ханств, бекств, шейхств. Курди визнавали авторитет лише своїх вождів, зберігаючи їм вірність і відданість, тому чужоземним володарям майже неможливо було підкупити простих курдів ні за гроші, ні за високі посади. Коли зовнішній тиск ставав непомірним, вони цілими племенами тікали у важкодоступні гірські райони, переходили на територію іншої держави або вступали з завойовниками в жорстке протистояння. Так тривало до кінця XVIII ст. Весь час курди постійно воювали – то з вищезазначеними імперіями, а здебільшого між собою, чим різні імперії з перемінним успіхом користалися [6].

Кінець XVIII – поч. XIX ст. принесли курдам певний перепочинок у їхній постійній боротьбі і деяку незалежність, бо Іран і Османська імперія знаходилися на той час у стані економічного і військово-політичного розпаду і належним чином контролювати всі загарбані землі не могли. Але у тому ж XIX ст. Туреччина за підтримки Британії здійснює повторне, адміністративне завоювання курдських земель і ліквідує автономні курдські феодалні володіння. Курди чинять відчайдушний спротив, проте всі їхні повстання були придушені турецьким військом, іноді за допомогою англійців. У цій нерівній боротьбі курди намагалися заручитися підтримкою Росії, яка постійно воювала з Туреччиною, тому під час Кримської війни курди завдають удару туркам. Але Росія проігнорувала всі пропозиції курдських вождів про співробітництво, тому вже у наступній російсько-турецькій війні 1877–1878 курди взяли активну участь в оголошеному проти росіян джихаді.

Результатом революції 1908–1909 став прихід до влади у Туреччині молодотурків під проводом Мустафи Кемаля (Ататюрка). Озброєні модерною європейською ідеологією, вони взяли курс на побудову в Туреччині світської, але моноетнічної національної держави, тому використовували всі можливі і неможливі методи для асиміляції курдів, включно із мовними утисками, переселеннями, навіть заборонаю слова “курд”. Курди знову повстають, частина з них переселилася до Ірану, де утиски не були настільки жорстокими. Закінчення першої світової війни ознаменувалося утвердженням централізованих держав, які часто проводили політику підтримки панівних націй, часто за рахунок пригноблення національних меншин. Курди знову шукають підтримки, на цей раз у англійців, просять прийняти їх під британське підданство. Англійців натомість цікавить багата нафтою Мосульська область, тому певний час вони роблять вигляд, що підтримують ідею самостійного Курдистану, але згодом беруть курс на створення арабських держав – Сирії та Іраку. З 1919 по 1923 р. за курдську державність боровся шейх Махмуд Банзанджі. Незважаючи на

те, що це повстання було придушене, в тому числі й за участі англійців, Махмуд встиг дуже багато зробити для створення основ курдської державності. “Він створив майже повноцінний державний апарат і майже повноцінну регулярну армію, налагодив навіть випуск грошей”, саме йому “іракські курди завдячують тим, що курдський рух тут досі є найбільш інтенсивним”, а культурний, політичний та економічний розвиток іракських курдів – найвищий [6].

В наш час курди Сирії та Іраку знову беруть участь у військових діях. Цього разу їхній найбільший ворог – Ісламська держава, якій вони досить успішно протидіють. Курдська армія найбільш організована, добре підготовлена, а головне – дуже мотивована, бо курди знають, що вони захищають свою землю і свою давню мрію про незалежність.

Курдів так часто використовували в своїх інтересах не тільки найближчі сусіди, але й розвинені європейські країни, їх стільки разів зраджували, що годі дивуватися їхній недовірі, ненависті, відчуттям національної образи, схильності до радикалізму. Нам інколи доводилося спостерігати, як ця міжетнічна напруженість впливає навіть на звичайні побутові конфлікти, виявляється у необережних висловлюваннях: “Діярбакир – це чудове місто, особливо тому, що там практично немає турків”. Курди не беруть участі у міжнаціональних заходах: “Під своїм прапором виступати ми не можемо, а під чужим – не хочемо”. Щоб це не стало передумовою виникнення міжетнічних конфліктів в межах всієї нашої держави, маємо створити дієві запобіжники на всіх рівнях, починаючи із законодавчого. В цьому контексті варто пам’ятати і про такий важливий чинник, як релігійні відмінності.

У житті курдів, як і інших представників Сходу, віросповідання відіграє суттєву роль. В абсолютній більшості курди є мусульманами, 75 відсотків з них – суніти, решта – шиїти, які дотримуються більш догматичних і непримиренних ісламських вчень. До двохсот тисяч курдів продовжує сповідувати особливу релігію – езидизм, “який одні дослідники вважають синкретичним культом”, а інші – “оригінальною етнічною релігією, яку курди сповідували до свого навернення в іслам” [6]. Ісламізація курдів відбулася через захоплення їхньої території арабами, наслідком чого стало гальмування їхнього національного і суспільного розвитку, подекуди вони й досі залишаються в полоні родоплемих, кланових відносин. О. Баган пояснює це самою природою мусульманського вчення, в якому “ідея релігійної єдності, тобто братерства всіх мусульман, абсолютно домінує над ідеєю етнічної солідарності” [1].

Ми не помічали у курдів релігійного фанатизму, вони більш толерантні у ставленні до людей іншого віросповідання, ніж араби, не намагаються нав’язувати свій мусульманський світогляд, не демонструють в питаннях віри зверхнього ставлення. Але своїх переконань теж не зраджують. Курд-мусульманин, так само, як і араб чи турок, навіть теоретично не уявляє, щоб його діти могли сповідувати будь-яку іншу віру, навіть за умови змішаного шлюбу. Мусульманська віра підтримує патріархальні стосунки в родині, хоча

у курдів вони не надто жорсткі. За свідченням В. Нікітіна, курдські жінки “не закривають обличчя. В натовпі вони змішуються з чоловіками і в загальній розмові завжди можуть сказати своє слово”, беруть участь у проведенні свят, в тому числі у колективних танцях [3]. Сучасні курдські дівчата не носять хіджаб і вдягаються в європейському стилі. Стосовно шлюбних традицій В. Нікітін стверджує, що курди традиційно одружуються по любові, наречені спілкуються до весілля і добре знають одне одного. Те ж саме спостерігається й у турків, але причина інша – підтримка молоддю світського розвитку держави.

На відміну від більш ортодоксальних турків чи арабів, у курдів збереглися деякі елементи давніх вірувань. Показовим є ставлення курдів до найважливішого для них свята Новруз, що символізує прихід весни і оновлення. Обрядовість цього свята дуже нагадує шановане в українців Івана Купала, де язичницькі традиції теж тісно переплелися з християнськими. Головним символом і центром святкування обох цих свят був і залишається вогонь. Сучасні курди, як і їхні пращури, розпалюють багаття, через яке чоловіки стрибають, загадавши бажання, на цьому ж багатті іноді спалюються старі і непотрібні речі, готуються традиційні курдські страви. Свято супроводжується національними танцями, співами, рухливими іграми. За багато століть це свято із язичницького перетворилося на загальнонаціональне й набуло нового змісту, ставши символом єднання і боротьби за свободу. Про міфологію цього свята і про особливості езидизму більш докладно у нашій статті [2, с. 58, 60, 61]. Варто лише додати, що деякі постулати морального кодексу езидів дійсно дуже нагадують християнські заповіді: езиду не можна давати брехливих клятв, потрібно шанувати батьків і т. п. А деякі – перегукуються з українською народною мораллю. Зокрема такі: “потрібно поважати людей іншої нації, але не згинатися перед ними”, “варто слідувати усьому, що приносить добро, зі злом необхідно боротися”, але добро може обернутися злом, як і зло може перетворитися на добро, тому краще “дотримуватися золоті середини” [3]. Останнє дуже нагадує традиційно українське – “і Бога люби, і чорта не гніви”.

Спільною рисою українців і курдів можна вважати створення обома націями напрочуд багатого фольклору. Всі дослідники і мандрівники, що побували на території етнічного Курдистану, були зачаровані їхньою народною поезією і пісенною творчістю. Вони свідчать і про те, що у курдів були й мандрівні народні співці (аналог українських кобзарів), які збирали довкола себе великі натовпи слухачів, виконуючи як пісні про битви і перемоги своїх національних героїв, так і задушевні ліричні. Народна творчість курдів вирізняється своєю довершеністю, оригінальністю, багатством жанрів: казки, легенди, пісні, весільні обряди, приказки тощо.

Перші пам'ятники курдської писемності датуються VII ст. Самобутня література розвивається з XI ст., досягаючи своєї вершини у творчості цілої плеяди курдських поетів XIV–XVIII століть, як Факі Тейран, Ахмед Хані, Харіс Бітліс. “Сучасне письменство представлене такими знаними в усьому мусульманському світі іменами, як Мустафа-бег Джаффа, Алі Камінь та ін.”

[6]. Цей перелік міг би бути значно більшим, якби курди не розгубили “своїх синів під виглядом іранців, турків, арабів, вірмен, чії імена як імена прославлених поетів, музикантів, полководців прикрашають історію інших народів” [4].

Курдська мова належить до іранської групи індоєвропейських мов, але попри наявність власної багатой літератури, ця мова внаслідок несприятливих історичних обставин досі знаходиться в діалектальній стадії розвитку. Єдиної літературної мови курди наразі не мають. Курдська друкована продукція базується на двох основних діалектах – курманджі і сорані. Крім того, іранські й іракські курди користуються арабською абеткою, а курди Сирії й Туреччини – латинською. Мовна політика держав, в межах яких мешкає більшість курдів, не сприяє збереженню і розвитку курдської мови.

Продовжуючи тему особливостей курдського менталітету, варто відзначити, що він не є абсолютно типовим для Сходу, до таких не зовсім “східних” рис можна віднести прямотушність і достатню відвертість. За нашими спостереженнями, національна гордість курдів зазвичай не заважає їм визнавати свої помилки і прорахунки. Про почуття відповідальності за власні слова і вчинки йдеться в курдській приказці: “Не сіла б баба на реп’ях, реп’ях до неї і не причепився б”.

Проте самі курди вважають хитрість однією зі своїх чеснот. В. Нікітін пише про популярність серед курдів народних оповідань, героєм яких є хитрий злодій. Він також вважає, що хитрість у курдів іноді замінює розум [3]. На наш погляд, хитрість курдів, як і інших представників Сходу, часто непрактична і дещо наївна. Вона суттєво відрізняється від української, яка дуже близька до кмітливості і винахідливості.

Своєрідне у представників Сходу і розуміння справедливості. “Платон мені друг, але істина дорожча” – це точно не про них. Ми вивели іншу формулу, яка більше відповідає їхнім внутрішнім настановам: якщо ти мені друг, ти завжди маєш бути на моєму боці. Це абсолютно відповідає ментальності арабів, а от характеру курдів – тільки до певної міри.

Накреслити узагальнено характер цілої нації завжди складно, а представити всю її багатогранну культуру в межах однієї статті практично неможливо, тому ми намагалися проаналізувати найпоказовіші, як нам здається, ментальні і культурні особливості курдів, показати, в яких умовах вони сформувалися. Всупереч надзвичайно складній і трагічній історії, цей бездержавний багатомільйонний народ протягом багатьох століть зберігав свою національну ідентичність та унікав асиміляції, створив свою унікальну й багату культуру, але довготривалий процес національного гноблення має і негативні наслідки, такі, як крайній радикалізм, відчуття національної образи і недовіри по відношенню до всіх інших націй. “У курдів немає друзів, окрім гір”, – так говорить курдське прислів’я. Але цілком можливо, що саме цій недовірі і сподіванням лише на власні сили курди і завдячують збереженню власного “я”.

Висновки. Ми дійшли висновку, що курди не є типовими представниками Сходу, вони мають і такі риси, які більше властиві

європейцям, українцям в тому числі. Курдський націоналізм не зарозумілий і не демонстративний, він внутрішній і глибокий, вистражданий багатьма роками складної боротьби. Саме цей національний дух, історична пам'ять еднають курдів більше, ніж віросповідання чи навіть мова.

Література

1. Баган О. Протиборство в Сирії : чи існує в ньому український інтерес? / О. Баган [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vgolos.com.ua/articles/protyborstvo_v_syrii
2. Ворона Н. А., Ялчин М., Тюркай Г. Курды : происхождение, верования, ментальные особенности / Н. А. Ворона, М. Ялчин, Г. Тюркай – Молодь в сучасній психології // Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та фахівців у галузі психології. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. – С. 57–61.
3. Никитин В. Курды / В. Никитин. – Москва, 1964. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://book.ivran.ru/f/nikitin-kurdy.pdf>
4. Рыцари Востока (О курдах) – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://shaliko.info/news/1/2011-12-03-126>
5. Симоненко В. Вірші / В. Симоненко – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : pysar.net/poet.php?poet_id
6. Харахаш Б. Курди : Свобода і нафта / Б. Харахаш – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.banderivets.org.ua>
7. Червінка І. М. Перспективи врегулювання курдського питання в контексті інтеграції Туреччини до ЄС / І. М. Червінка – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/download/220/220>

Отримано 10.05.2018

Summary

Vorona Natalia. Ancient, culturally rich and untarnished nation – Kurds.

The purpose of article is analyze the cultural achievements and mental peculiarities of the Kurds, as well as the interest of other researchers in the study of this perspective, but not sufficiently developed by Ukrainian scholars topic. The topicality of this scientific exploration can be explained by several reasons. First, the Kurds are one of the national minorities in Ukraine, the number of which is constantly growing. Second, not only the Kurds and their nearest neighbors are interested in resolving the Kurdish problem on a global scale, it is important for many European countries, including ours. Thirdly, the historical fate of the Kurds and measurably their national character remind Ukrainians', although there are significant differences. The Kurds are a very ancient and multimillion nation with a developed culture, which has never had its statehood during lots of centuries, although it always sought to capture it. Their mentality is not very characteristic for the East, and there are certain features that are more common for Europeans. Kurdish nationalism is not arrogant and not demonstrative, it is internal and deep, suffered for many years of difficult struggle. Understanding of the national character of the Kurds should help Ukrainians successfully co-operate with them not only within Ukraine.

Keywords: *Kurds, mentality, culture, traditions, religion, history, language, struggle, independence, statehood.*